

El 'joystick' entra a la universitat

Les universitats inauguren curs amb estudis de nova creació que responen a realitats socials inexistents fa un decenni. Graus en videojocs, genètica, biotecnologia o enginyeria de l'energia s'han esmunyit entre una oferta que les universitats han aprofitat per a renovar, amb l'excusa d'implantar el pla Bolonya.

Entre aquesta setmana i la vinent les universitats del país reobren les portes per a iniciar el curs 2011-2012. Milers d'alumnes tornen a les aules en un any marcat per les restriccions financeres (alguns centres, com ara la Universitat de València, han tancat durant quinze dies d'agost totes les instal·lacions, per a estalviar-se 400.000 euros) i per la normalització del pla Bolonya. Després d'un període de transició, el curs passat fou el primer d'immersió total en el nou model. L'experiència es tanca amb un regust agre dolç. Si bé les protestes estudiantils que van precedir les reformes s'han anat esmoreint fins a esdevenir residuals, els recels del professorat a adaptar-se a un model que exigeix noves metodologies –menys classes magistrals i més atenció personalitzada– han entelat la implantació de l'Espai Europeu d'Educació Superior. La falta de recursos, en un moment decisiu per al futur de la universitat, tampoc no hi ajuda gaire.

Metodologia a banda, el canvi més significatiu que ha comportat Bolonya és el redisseny dels títols. Les tradicionals carreres han desaparegut i han donat pas als graus (de quatre anys), després complementats –si es vol– amb els màsters d'especialització. El trànsit entre l'un sistema i l'altre ha estat aprofitat per les universitats per a endreçar el seu catàleg de titulacions. I

si bé l'adaptació a Bolonya s'ha fet en última instància a corre-cuita, les universitats han aprofitat la transició per a reordenar l'oferta de què ja disposaven i incorporar graus de nova creació en matèries innovadores, especialment en el camp de la ciència. Genètica, videojocs, energies renovables o cèl·lules mare s'esmunyen entre les matèries que d'ara endavant abordem les universitats de casa nostra.

La implantació de l'Espai Europeu d'Educació Superior ha deixat més marge a les universitats per a decidir quins títols ofereixen i els centres –acusats des d'alguns sectors empresarials de no atendre les demandes del mercat laboral– han arrencat a córrer en una cursa per a incorporar graus que responen a sectors capdavanters, línies d'investigació incipients o noves tendències. No es tracta pas de ser els més excèntrics, sinó de posar a l'abast dels alumnes estudis amb futur laboral i professional. I, de passada, enviar a l'opinió pública el missatge que la universitat, amb el seu bagatge erudit i centenari, sap per on transita el món.

La Politècnica de València, per exemple, tot seguint l'estela de les universitats Politècnica de Catalunya (UPC), Madrid o Vigo, inaugura enguany el grau d'enginyeria de l'energia. L'Autònoma de Barcelona imparteix genètica des de fa dos anys, mentre que la Jaume

La UV imparteix enguany un grau en enginyeria multimèdia, i la UJI incorporarà els estudis

I de Castelló (UJI) ho té tot preparat per a començar l'any vinent el grau de disseny i desenvolupament de videojocs.

Obrir el ventall. També en el cas de la Universitat de València (UV) s'han deixat seduir per aquesta tecnologia. Aquest centre cinccentenari ha implantat un grau relacionat amb el món dels videojocs, si bé en aquest cas el nom no és tan explícit com a la UJI. *Enginyeria multimèdia*, n'han dit, perquè consideren que és un títol més inclusiu,

en disseny i desenvolupament de videojocs el curs vinent. A la imatge, dos joves proven una de les novetats de la fira Gameland, que s'ha dut a terme per primera vegada enguany a Barcelona.

que engloba els videojocs, però també el 3D, la robòtica, l'aprenentatge electrònic... Cinquanta joves inauguraran la matèria. 106 més s'han quedat en llista d'espera.

L'any vinent s'hi afegirà la universitat de Castelló. Fins l'any passat, només una universitat privada impartia un grau de videojocs –si bé algunes altres n'oferien màsters–, malgrat que és un sector econòmic emergent. L'objectiu merament lúdic a què s'associen habitualment els videojocs feia que fos

de mal encaixar per a la universitat. Però les xifres ho diuen tot. L'any 2010 el valor de negoci fou de 1.235 milions d'euros, cosa que converteix l'estat espanyol en la quarta potència europea i la sisena mundial. Tot amb tot, la producció de jocs és l'1% del total del mercat a l'estat espanyol, enfront de la mitjana europea, que és del 15%. “La universitat ha de formar professionals en aquest sector i fomentar aquests estudis”, adueix Miguel Chover, responsable d'aquest grau impartit per la

UJI, que recorda que països com els Estats Units, el Regne Unit i Austràlia han estat pioners en la matèria. “Quan es parla de videojocs, el terme sembla poc seriós i sempre es pensa en xiquets perdent el temps amb una consola –diu Chover–. Però els jocs són molt més que això: els jocs poden ser educatius, poden ajudar a jugar als escacs o amb les matemàtiques. Als hospitals més moderns, la tecnologia permet de planificar operacions i fins i tot de practicar-les abans de realitzar-les sobre pacients

Universitat de Castelló.

reals.” A més, la implantació de titulacions com aquesta en universitats com la de Castelló, un centre relativament jove –recorda Chover–, actua com a element d’atracció i de diferenciació. Són un “reclam per a atraure estudiants d’uns altres àmbits geogràfics. Les possibilitats d’innovació tecnològica i potencial d’aquests estudis són molt grans”.

Ciències i tecnologia, capdavanteres. “L’aparició d’aquests nous graus no hauria de sorprendre. Al cap i a la fi, aquesta és la missió de la universitat: més enllà dels sabers clàssics, hem de donar resposta a les noves demandes socials”, opina Isabel Vázquez, vice-rectora d’Estudis i Política Lingüística de la UV. Videojocs a banda, des de fa dos anys, la seua universitat ofereix el grau en bioquímica i ciències biomèdiques. Els continguts que s’imparteixen ja eren presents a la carrera de biologia, amb la diferència que abans eren només una part xicoteta dels estudis i ara en són l’eix troncal. Cèl·lules mare i més línies d’investigació capdavanteres en són la matèria d’estudi. Un cas semblant és el del grau de biotecnologia, on, entre més aspectes, s’aborden qüestions tan actuals com els transgènics. Tots dos estudis “han tingut molt bona acollida” per part de la comunitat universitària de la UV, assegura Vázquez. Ara per ara, bioquímica i ciències biomèdiques té una llista d’espera de 787 persones, mentre que la de biotecnologia arriba a 610.

Igualment, és fruit de la implantació de l’Espai Europeu d’Ensenyament Superior l’aparició, en el cas de la Universitat Politècnica de València (UPV), del grau d’enginyeria de l’energia, que també es pot estudiar a la Universitat Politècnica de Catalunya. Fins ara els coneixements sobre energia s’impartien més tangencialment en algunes altres carreres, però els responsables de la UPV han vist l’ocasió d’implantar uns estudis específics sobre la matèria. El sorgiment d’aquesta enginyeria no és en absolut casual: la cruïlla energètica en què es troba el món a causa de la demanda creixent i de l’exhauriment de recursos, i el creixent desenvolupament de l’energia verda requereixen professionals en la matèria. Ho recorda Jorge Garcia-Serra, responsable de la nova titulació. “La futura evolució de la humanitat al nostre planeta requerirà a curt, mitjà i llarg termini un desenvolupament tecnològic i científic molt important en el camp de l’energia. I per això calen professionals formats específicament en aquesta branca del saber.” Fins ara, la demanda de professionals era coberta per enginyers de mines i industrials. Garcia-Serra recorda que es tracta, a més, d’uns estudis amb futur laboral. Segons un document elaborat per l’Institut Sindical de Treball, Ambient i Salut, l’any 2007 prop de 190.000 persones treballaven en aquest sector. Aquest mateix estudi calculava que el nombre de llocs de feina de crea-

ció directa oscil·laven entre 225.000 i 270.000.

També a les universitats del Principat les innovacions han arribat principalment per la branca de la ciència i la tecnologia. La Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) ja va afegir a la seua oferta el grau de nanociències i nanotecnologia el curs passat i va oferir-ne 80 places. Com en el cas anterior, es tracta de formar professionals que donen “solucions per a les noves indústries i la societat del coneixement”. També resulta innovadora la implantació del grau en empresa i tecnologia, un híbrid que pren vida pròpia a partir de l’anterior diplomatura de ciències empresarials. El nou grau naix del convenciment que la gestió de la informació i els projectes és, avui dia, tan important com la gestió del capital, el treball i els recursos materials.

Siga com siga, és en el camp de les biociències on hi ha les principals novetats. Nanotecnologia a banda, la UAB també ha posat a disposició dels futurs universitaris graus com ara biomedicina –la UPC n’ofereix, també, una enginyeria–, microbiologia, biologia ambiental i genètica. En aquest darrer cas, la universitat catalana va aprofitar els grups de recerca ja existents –i que gaudien d’un bon prestigi– per a ser pionera a oferir aquest grau a tot l’estat espanyol. Els coneixements que s’hi transmeten “capaciten –segons que assenyalen– per a exercir les múltiples professions d’un mercat laboral emergent, que s’estén des de la recerca genètica bàsica fins al desenvolupament d’aplicacions i de productes industrials derivats de la genòmica”.

En el cas de la UPC, entre les novetats més importants del curs que ara comença hi ha el grau en enginyeria física, el primer d’aquestes característiques a tot l’estat espanyol. Segons que informen des de la UPC, la nova titulació s’adreça “a estudiants que volen acceptar el repte d’inventar la tecnologia que encara no existeix, treballar en la recerca que ha de transformar el nostre entorn els anys vinents i aplicar d’una manera immediata els avenços científics i tecnològics en els processos industrials”. El futur, vaja.

Violeta Tena